

**Донецька обласна організація
Національної спілки краєзнавців України
Донбаський державний педагогічний університет
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Південно-східний міжрегіональний відділ Управління забезпечення
реалізації політики національної пам'яті в регіонах
Українського інституту національної пам'яті
Донецька обласна державна адміністрація
Слов'янська міська рада**

Форум краєзнавців Донеччини

15 травня 2020 року

Доповіді учасників

**Вінниця–Слов'янськ
2020**

*Рекомендовано до друку
вченою радою факультету історії та міжнародних відносин
Донецького національного університету імені Василя Стуса
(протокол № 10 від 22 квітня 2020 р.)*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Отземко О. В., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України та спеціальних галузей історичної науки Донецького національного університету імені Василя Стуса;

Пятницькова І. В., заступник декана з наукової роботи факультету історії та міжнародних відносин Донецького національного університету імені Василя Стуса, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України та спеціальних галузей історичної науки;

Романько В. І., голова правління Донецької обласної організації НСКУ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри російської мови та літератури Донбаського державного педагогічного університету;

Темірова Н. Р., доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри спеціальних галузей історичної науки Донецького національного університету імені Василя Стуса (головний редактор);

Швидкий С. М., проректор з науково-педагогічної роботи Донбаського державного педагогічного університету, доктор історичних наук, доцент кафедри української мови та літератури.

Форум краєзнавців Донеччини. Доповіді учасників / за ред. Н. Р. Темірової. Вінниця–Слов'янськ: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 220 с.

УДК 908 (477.62)

Зміст

Вступне слово	6
----------------------------	---

Проблеми організації краєзнавчої діяльності

РОМАНЬКО В. І. Краєзнавство Донеччини: 30 років пошуків	7
БАЖЕНОВА О. В. Основні напрями історико-краєзнавчої роботи на Донеччині	16
ЛИСАК Т. К. Краєзнавча робота як одна з важливих складових освітнього процесу	20
ЧЕРЕВАТЕНКО Т. С. Екологічні проекти як метод формування свідомості сталого розвитку у школярів Донеччини.....	24
БОНДАРУК В. І. Використання краєзнавчого матеріалу на уроках історії	29
ШИНКАРЕНКО І. В. Проблеми взаємовідносин історичного краєзнавства та шкільного курсу історії України	33
СОКОЛОВА Г. І. Роль історико-краєзнавчих конференцій у збереженні історичної пам'яті та формуванні національної ідентичності.....	37
ДОКАШЕНКО В. М., ДОКАШЕНКО Г. П. Краєзнавчі студії в освітньому процесі вищої школи.....	43
КОЛГАН О. В. Валерій Романько – фундатор національного краєзнавства в Донбаському державному педагогічному університеті	48
СОЛОВАР В. В. До проблеми краєзнавства в освітньому процесі зі студентською молоддю	52

Донеччина біля своїх витоків

МАКАРОВА Н. Г. Знахідки монет Золотої Орди в межиріччі Казенного Торця та Кривого Торця біля м. Дружківки Донецької області	56
ОТЗЕМКО О. В. Єврейський мандрівник на теренах Північного Приазов'я.....	60
КУЛШОВ М. В. Археологічні дослідження О. В. Терещенка середини ХІХ ст. як джерело з топоніміки Бахмутського краю (до історії заснування Зайцева-Микитівки)	63
ЗАГНІТКО А. П., КЛИМЕНКО Н. Б. Історія заселення Донеччини як важливий чинник формування особливостей східностепових українських говірок	67
ЖУК В. С. Колонізація Середнього Подінців'я Донеччини в ХІV–ХVІІ ст.: початок, причини, етапи	72

ФОТИНА Н. Ю. Первые факты заселения войсковой слободки Нижний Лиман в отражении биографии священника Стефана Келебердинского	78
БАМБУЛЯ С. О. Святогірський Успенський чоловічий монастир крізь призму спогадів і творів літератури та мистецтва XIX ст.	85
ДОВЖУК І. В. Умови праці та забезпечення медичною допомогою гірників Донбасу на зламі XIX–XX ст.	90
ПЯТНИЦЬКОВА І. В. До питання робітничої кооперації Донеччини кінця XIX – початку XX ст.	94
ШАНДРА І. О. Підприємницькі ініціативи в освіті Донбасу на початку XX ст.	99

Люди та події Донеччини у драматичному XX ст.

МЕДВЕДЕВ А. В. Донбаська революція. «Білі плями» в історії України	104
ЗАДУНАЙСЬКИЙ В. В. Військові хитрості повстанців під проводом В. Білаша в бойових сутичках 25 травня 1918 р. у Маріупольському повіті	110
БОЖКО Р. П. Маріупольський міський народний університет часів Української революції	115
МАРТИНЧУК І. І. Національний фактор адміністративно-територіальної реформи 1924–1932 рр. у Донбасі	118
ПРИЛИПКО Р. Д. Соціальний захист робітників Донбасу у сфері охорони здоров'я у 1920-х рр.	123
БУТ О. М. Нове осмислення руху новаторів Донбасу 1930-х: поглиблене прочитання джерел проти брудного спотворення	128
БРИВКО М. В. Биківнянський мартиролог: донецький слід (Погорелов Дмитро Іпатійович)	132
БОГУНЕНКО В. О. Монопрофільні міста Донбасу в містобудівній стратегії кінця 1920-х – першої половини 1950-х рр.	137
КОНЦУР В. В., КОНЦУР М. М. Формування культури пам'яті через спогади репатріантів Донбасу (на матеріалах Артемівського (Бахмутського) району Донецької області)	143
СТУКАНОВА Ю. Р. Організаційне оформлення творчих установ у Донецькому регіоні в 1950–1960-ті рр.	151
ЛАВРУТ О. О. Будення учительства Донеччини у 1980-х рр.: усні історії	157
ЛИСАК Т. К., ЛИСАК Л. К. Видатні люди села Прелесне	161

ПШВАНОВА Т. Г. Українська капела бандуристів з Детройта: культурні зв'язки з Донеччиною. 1991 рік.....	167
МЕЛЕКСЦЕВ К. І. Використання досвіду влади Донецької області та Донецького національного університету в українсько-польських відносинах	171

Пам'яттєвий простір Донеччини

ЗАГНІТКО А. П. Окрилля слова: виміри сучасного загальнодержавного мовного діалогу	177
ТЕМІРОВА Н. Р. Про що промовляють монументи Донецька?	188
ДУБЯГА А. П. Проблема збереження пам'ятників археології в зоні військового конфлікту на сході України.....	192
ЩЕРБАТЮК В. С., КОЧУКОВА Н. І. Альманах «Євшан» і «Горбачуківські студії» як осередки культурно-просвітницького руху на Донеччин	197
ЩИБРЯ Л. І. Історичні назви від завойовника.....	202
ЛУКОВЕНКО С. П. Проблеми подолання впливу радянської історіографії в краєзнавчих дослідженнях	207
РОМАНЦОВ В. М., РОМАНЦОВА Н. І. Студії з історії українського Приазов'я на сторінках «Вісника МДУ. Серія: Історія. Політологія» (2015–2019 рр.)	212